

Resultaten Jongeren Op Gezond Gewicht Zaanstad 2017

Overgewicht stabiliseert maar verschilt sterk tussen groepen

De overgewicht cijfers (BMI) van kinderen (2-18 jaar) lijken te stabiliseren, bij vergelijking van de cijfers van 2012 met 2016. Wat opvalt in de cijfers is dat het overgewichtpercentage bij kinderen met een hoge SES licht afneemt en in de groep kinderen met een lage SES neemt de overgewichtproblematiek nog toe. Hierdoor nemen gezondheidsverschillen toe.

Om gezondheidsverschillen te verminderen is de JOGG-aanpak sinds begin 2016 uitgebreid. In de eerste jaren is vooral ingezet op preventie (bijvoorbeeld thema drinkwater). Nu wordt ook gewerkt aan het bereiken van gezinnen met overgewicht en obesitas en toeleiding naar passende ondersteuning en zorg. Het doel is om kinderen en ouders te stimuleren om aan de slag te gaan met gezonde leefstijl. Hierbij wordt rekening gehouden met laaggeletterden, gezinnen met een migrantenachtergrond en met gezinnen die lastiger te bereiken zijn. Zo willen we gezondheidsverschillen verkleinen en de stijging van overgewicht ombuigen in een daling.

Gedragsverandering: Zaanse kinderen drinken meer water

Sinds 2013 voert JOGG-Zaanstad de DrinkWater campagne om het drinken van (kraan)water in plaats van gezoete dranken zo gemakkelijk en aantrekkelijk mogelijk te maken voor kinderen en hun ouders. Via Jeugdgezondheidszorg, op scholen, kinderdagverblijven en bij sportactiviteiten. Het resultaat: 75% van de kinderen in Zaanstad drinkt minimaal 1 glas water per dag. Dat is significant meer dan de kinderen in de rest van de regio Zaanstreek Waterland (71%). (NB Bij de start van de DrinkWater campagne was water drinken nog niet opgenomen in de vragenlijst, dus er kan (nog) geen vergelijking in de tijd worden gedaan.)

Mini Dam tot damloop = gezond evenement met kraanwater en fruit

Aan de mini Dam tot Damloop in Zaandam doen jaarlijks ongeveer 3500 lopertjes van 4 tot 13 jaar mee. Samen met Dam tot Dam organisator Le Champion, Sportbedrijf Zaanstad en Waterbedrijf PWN zijn we erin geslaagd om er een gezond evenement van te maken, zonder gezoete dranken. Bij de finish kregen de kinderen een DrinkWater bidon, die op de Burcht gevuld kon worden bij een van de watertappunten van drinkwaterbedrijf PWN. In de goodie bag zat fruit. Op de Burcht waren sport- en spelactiviteiten voor iedereen en kon gedanst worden met Juvat Westendorp.

Gezonde kinderopvang

De 3 grote kinderopvang organisaties in Zaanstad hebben een gezond voedingsbeleid op hun Zaanse locaties, of zij zijn bezig met de implementatie ervan. Op alle peuterspeelzalen is water drinken de norm.

6 basisscholen in Zaanstad zijn Gezonde School

De focus voor 2016-2018 ligt op basisscholen. JOGG-Zaanstad stimuleert de 16 basisscholen in de JOGG-wijken (Zuidoost) actief. Gezondheidsbevorderaars van GGD Zaanstreek Waterland ondersteunen de andere Zaanse basisscholen. In totaal zijn er op dit moment 6 basisscholen in Zaanstad met een Gezonde School vignet, waarvan 2 in de JOGG-wijken.

Op 7 basisscholen in de JOGG-wijken is water drinken de norm.

Basisschool de Gouw krijgt een nieuw schoolplein (met moestuinen), dankzij een bijdrage van Wessanen (Zonnatura).

Alle vakdocenten lichamelijke opvoeding van de basisscholen in Zaanstad (van Agora en van ZaanPrimair) hebben de Leerexpeditie Gezonde Leefstijl (training van gezondheidsnetwerken) gekregen. Hier leerden zij hoe zij het gesprek over gezonde leefstijl met kinderen en hun ouders kunnen aangaan en naar wie zij kinderen met overgewicht kunnen doorverwijzen.

5 middelbare scholen hebben een Gezonde Kantine

In Zaanstad hebben 5 (inmiddels 6) van de 9 reguliere middelbare scholen een Gezondere Schoolkantine. Op 6 van deze scholen staat een watertappunt.

Zaanse Zomerschool

JOGG-Zaanstad zorgde voor een themabijeenkomst voor de ouders van de 250 kinderen die deelnemen aan de Zaanse Zomerschool én stelde kwaliteit bidons beschikbaar. De directeur zorgde dat 3 weken lang water drinken de norm was.

162 kinderen deden mee aan ZaansFit

Aan de cursus ZaansFit, hebben dit jaar in totaal 45 gezinnen deelgenomen. Deze cursus is speciaal voor kinderen en jongeren die met hulp van hun ouders toewerken naar een gezond gewicht. Bewegen met plezier stond voorop, gecombineerd met gezond leren eten en drinken. Ouders kregen tips over opvoeding en slapen. Tot slot was zelfvertrouwen een terugkerend thema.

Aan ZaansFit na school deden 47 kinderen mee, in 4 groepen. ZaansFit na school is een brede school activiteit, die bestaat uit 6 beweeglessen en 6 lessen over gezonde leefstijl.

Het ZaansFit AZ zomerkamp telde 30 deelnemers en het winterkamp 40. Dit 3-daagse voetbalkamp voor kinderen boven een gezond gewicht werd georganiseerd door voetbalclub AZ en Sportbedrijf Zaanstad. JOGG-Zaanstad zorgde voor themabijeenkomsten voor ouders. Ook hier was water drinken de norm (alle kinderen kregen een bidon van AZ). De kinderen kregen fruit en een gezonde lunch.

4 centrale zorgverleners begeleidden 130 gezinnen

In 2017 hebben 4 jeugdverpleegkundigen van GGD Zaanstreek Waterland een 5 daagse, op maat gemaakte training tot centrale zorgverlener gevolgd.

De Centrale Zorgverleners hebben een centrale rol in de aanpak van overgewicht. Ze hebben extra kennis over mogelijke oorzaken van overgewicht en obesitas, (op)voeding en beweging. Ook hebben zij geleerd om vanuit een positieve, gelijkwaardige insteek bij ouders - die meestal in een complexe situatie zitten - overgewicht bespreekbaar te maken. Zij werken intensief samen met andere betrokkenen bij het gezin; school, huisarts, jeugdhulp tot en met sportvereniging en schuldhulpverlener. Centrale Zorgverleners begeleiden deze kinderen en hun ouders zo lang als noodzakelijk is.

Twee centrale zorgverleners werken (totaal 18 uur per week) in Zaanstad Zuidoost en twee (totaal 12 uur in de week) in Zaanstad Noord. In totaal begeleidden zij 130 gezinnen. Waar nodig was er begeleiding / zorg van andere professionals en/of hebben de gezinnen deelgenomen aan ZaansFit.

Gezond op weg in 3 Gezondheidsnetwerken

JOGG-Zaanstad verbindt de professionals en lokale partijen met elkaar in zes Zaanse Gezondheidsnetwerken. Professionals weten elkaar hierdoor beter te vinden en weten wat hun (eigen) rol is en die van anderen in het netwerk. De grenzen van deze netwerken komen overeen met de indeling van de jeugdteams. Er zijn nu drie gezondheidsnetwerken actief:

- 1 Peldersveld Hoornseveld & Poelenburg
- 2 Wormerveer & Krommenie
- 3 Assendelft

150 professionals volgden training Gezonde Leefstijl

De leerexpeditie Gezonde leefstijl werd gebruikt om de gezondheidsnetwerken te starten. Er zijn 150 professionals (waaronder de gymdocenten) geschoold via de leerexpeditie Gezonde leefstijl, met als doel: gezondheidsverschillen en laaggeletterdheid herkennen en met die kennis effectiever het gesprek aan gaan over overgewicht. Er zijn leerexpedities geweest voor professionals uit verschillende beroepsgroepen. Later in het jaar werd steeds vaker per beroepsgroep een training op maat georganiseerd.

Deelname aan proeftuin ketenaanpak overgewicht & obesitas

Zaanstad neemt deel aan de proeftuin van Care4Obesity: Succesvol naar lokale ketenaanpak voor kind met overgewicht en obesitas. Het doel van deze proeftuin is om een landelijk model te ontwikkelen op basis van wat in Den Bosch en Amsterdam is bedacht. De ketenaanpak zorgt ervoor dat elk kind dat te zwaar is, in beeld is en blijft en de zorg krijgt die nodig is. We weten dat korte interventies op de lange termijn niet werken, er is een lange adem nodig. Uitgangspunt is dat we ouders en kinderen helpen om zélf de stappen te zetten naar een gezondere leefstijl. Ouders voeren zelf de regie, de centrale zorgverlener ondersteunt hen daarbij.

Resultaten van implementatie ketenaanpak in Zaanstad

Er is in overleg met betrokken professionals uit Zaanstad Zuidoost een algemeen stroomschema opgesteld, aansluitend bij de werkwijze in Zaanstad. In Noord is met zorgprofessionals een medisch doorverwijsschema ontwikkeld, met extra informatie over afkapwaarden en benodigd aanvullend onderzoek. De centrale zorgverleners spelen hierin een cruciale rol.

De rol van de volgende beroepsgroepen in de keten zijn (apart) beschreven, in overleg met de betreffende beroepsgroep (er volgen er nog meer, dit zijn de primaire):

1. Jeugdartsen en jeugdverpleegkundigen (Jeugdgezondheidszorg van GGD Zaanstreek Waterland)
2. Huisartsen
3. Kinderartsen
4. Primair onderwijs (vakdocenten lichamelijke opvoeding)

Onderzoek onder inwoners van Zaanstad Zuidoost over gezond opvoeden

Door Pharos Expertisecentrum Gezondheidsverschillen is onderzoek gedaan onder inwoners van Zaanstad Zuidoost over gezond opvoeden. De uitkomsten van dit onderzoek geven handvatten voor het werken aan een gezonde leefstijl. Ouders gaven aan zelfvertrouwen de belangrijkste opvoedwaarde te vinden voor hun kind. Ze willen leren van elkaar en van professionals, via praktische workshops en ontmoeting in de buurt.

Bijeenkomsten

JOGG-Zaanstad heeft op 13 juni een bijeenkomst voor de Gezondheidsnetwerken georganiseerd, waarbij 40 professionals (geschoold via leerexpeditie van JOGG-Zaanstad) aanwezig waren.

En we hebben in het najaar bijdragen geleverd aan het Zaans Sportcongres, de Braderie voor het Sociaal Domein en aan het Gezonde School symposium in Zaanstad. Op deze manier konden we meer professionals bereiken dan met het organiseren van een eigen bijeenkomst.

Samen met het sociale wijkteam Wormerveer organiseerden we 7 december het netwerk diner Gezond op weg. Ruim 30 professionals uit welzijn, onderwijs, zorg en sport kwamen bijeen om te brainstormen over de gezondheid van gezinnen in Krommenie en Wormerveer. Er is sprake van een win-win situatie, want cruciale thema's in het sociaal domein (participatie, armoede, eenzaamheid, werk & inkomen) hebben namelijk invloed op een gezonde leefstijl en andersom.

Gezonde wijkactiviteiten

Diverse lokale initiatieven, geïnitieerd door inwoners, zijn ondersteund door JOGG-Zaanstad. Voorbeelden van activiteiten in 2017: ondersteuning van kinderen waarvan de ouders de ouderbijdrage voor het bezoeken van de schooltuin niet kunnen betalen, bijdrage aan een wijkvoetbaltoernooi in de wijk Pelders-Hoornseveld in samenwerking met een sportvereniging en het Sociaal Wijkteam.

Deze aanvragen zijn goedgekeurd, omdat deze voldoen aan de criteria: niet alleen sport/bewegen, maar ook een leefstijl component, ouders werden betrokken, gericht op kinderen (uit kwetsbare gezinnen / met overgewicht), samenwerking met andere organisaties en private partijen.

Toekomst

Gezond gewicht wordt ook in de nieuwe gezondheidsnota van de gemeente Zaanstad opgenomen als speerpunt. Zaanstad heeft een lange termijn ambitie ten aanzien van gezonde leefstijl en gezond gewicht. Gezondheid is ook opgenomen in het beleid van andere sectoren, zoals het onderwijs en sport.

Team JOGG-Zaanstad

Cluster Draagvlak	- Christine Eggenkamp-Vink (GGD ZW)
Cluster Scholen & Communicatie	- Annemijn Berghuis (GGD ZW)
Cluster Gezondheidsnetwerken	- Annelijn de Ligt (GGD ZW)
Cluster Ketenaanpak	- Johan Koehoorn (GGD ZW)
Cluster Draagvlak & cluster Wijken	- Tom Moons (gemeente Zaanstad)

Vragen? Mail naar info@joggzaanstad.nl